

Ingen lösning efter kuppen

Söndagen den 28 juni störtades Honduras president Manuel Zelaya. Kuppmakare var militären och hans kamrater i Liberala partiet.

Hela världen tog avstånd från kuppen och Costa Ricas president Oscar Arias medlade, men vid denna tidnings pressläggning i början av september levde Zelaya och flera av hans landsmän fortfarande i landsflykt.

TEXT: ERIK HALKJAER, frilansjournalist

PÅ EN SVAJIG mobiltelefonuppkoppling från Honduras huvudstad Tegucigalpa förklarar Fernando García, som ansvarade för Zelaya-regeringens fattigdomsbekämpning, att staden är i det närmaste belägrad av militärer och poliser. Samtidigt strömmar en massa av demonstranter med plakat mot statskuppen och för president Manuel Zelaya.

Det är fuktiga dagar i mitten av augusti och tiotusentals honduraner från olika delar av samhället har gått till fots i flera dagar för att samtidigt mötas i Tegucigalpa och landets andra stad San Pedro Sula.

Fernando García stödjer demonstranterna till fullo.

– Jag har hela mitt politiska liv trott på en mer representativ demokrati, som tillåter mer civilt deltagande, säger Fernando García som var både ekonomi- och handelsminister under Carlos Roberto Reinas regering (1994–1998) och som med en ministers status ansvarade för Zelayas strategi för fattigdomsbekämpning.

Enligt García består demonstranterna av oberoende rörelser, utan partitillhörighet, som anser att Roberto Michelettis maktövertagande var fel. Många av dem stödjer även Zelayas försök att tillsätta en konstituerande församling för att reformera grundlagen.

Enligt Honduras grundlag kan landets valmyndighet bara utlysa folkomröstningar efter godkännande av kongressen. Då Zelaya ganska snart efter att ha tillträtt i början av 2006 fick stora delar av Liberala partiet emot sig saknade han stöd i kongressen för en folkomröstning där honduranerna skulle få avgöra om en grundlagsförsamling skulle tillsättas eller inte.

Men trots att valmyndigheten, Högsta domstolen och militären motsatt sig folkomröstningen mobiliserade Zelaya anhängare och statligt anställda över hela landet för att hjälpa honom att genomföra omröstningen den 28 juni.

SAMMA DAG genomfördes statskuppen. På valdagens morgon knackade Honduras överbe-fälhavare på Zelayas dörr med pistol i handen. Zelaya sattes på ett plan till Costa Ricas huvudstad San José. Han förklarades persona non grata i Honduras och senatens talman, Roberto Michelletti, svors in som landets president i väntan på presidentvalet den 29 november.

När García nåddes av nyheten om statskuppen åkte han in till kontoret mitt emot finansdepartementet i Tegucigalpa, packade ihop sina papper och lämnade in sin avskedsansökan.

– Jag kunde inte jobba för en odemokratiskt tillsatt regering, förklarar han.

Att störta Zelaya på grund av hans brott mot grundlagen var bara en ursäkt.

García känner sig inte hotad. Han lever och agerar öppet i Honduras.

– Jag har skött mitt jobb enligt alla lagar och regler, med öppna konton. Jag har redovisat alla papper och projekt. Det finns inget som kan användas emot mig.

Men García påpekar att han kan få problem framöver eftersom han stödjer både Zelaya och en grundlagsreform. García tillhör den del av Liberala partiet som samarbetar med alla organisationer som ingår i Nationella motståndsfrenten mot statskuppen (*Frente Nacional de Resistencia contra el golpe de estado*).

HITTILLS HAR motståndsrörelsen varit noga med att understryka att den inte har för avsikt att bruka våld, och den har kunnat verka relativt obehindrat. Men under de där fuktiga augustidagarna när tiotusentals demonstranter möter polis och militär på Tegucigalpas och San Pedro Sulas gator blir det än en gång tydligt var kuppmaakarnas gräns går. Flera människor misshandlas av polis och många grips.

Militärer och poliser var utposterade runt Tegucigalpas flygplats den 5 juli för att hindra Manuel Zelaya från att återvända till Honduras. Den deporterade presidentens plan kunde aldrig landa. FOTO: ISRAEL IRIAS

Det är inte första gången det händer sedan kuppen. Vid de två misslyckade tillfällena i juli då Zelaya försökte återvända till Honduras – en gång med flygplan och en annan till fots över gränsen från Nicaragua, vid Las Manos – dödades och skadades flera Zelaya-sympatisörer och hundratals andra greps vid sammanstötningar med polis och militär. Vid Las Manos valde många besvikna medlemmar i motståndsrörelsen att ta sig till Nicaragua över bergen.

– Militären finns överallt, säger García på telefon. Folk har gripits och förföljs. Det sker många övergrepp på de mänskliga rättigheterna, framför allt på yttrandefriheten. Flera medier har stängts och det råder självzensur i många av de större medierna.

FLERA AV DE HONDURANER som tagit sig till Nicaragua håller med García. De har alla blivit vittnen till eller själva fallit offer för den honduranska polisens och militärens övergrepp. Men deras landsflykt är mer en manifestation till stöd för Zelaya än en flykt undan förtryck. Ingen av dem fruktar för sitt liv.

– Zelaya stödde de fattiga. Han fick igenom en lag om civilt deltagande, som gick ut på att regeringen reste runt i landet och lyssnade på

medborgarnas problem och förslag till grundlagsförändringar. Det har ingen president gjort tidigare, säger Alison Bajeres.

Tillsammans med sin man Oscar Montufar och ett hundratal andra honduraner huserar de, på kommunens bekostnad, på en ostädad, övergiven tomt i den lilla staden Ocotal i norra Nicaragua. De tänker inte återvända till Honduras förrän Zelaya gör det.

DE GER SAMMA förklaring till kuppen som García:

– Att störta Zelaya på grund av hans brott mot grundlagen var bara en ursäkt. Om det hade varit sant hade det ju räckt med att ställa honom till svars inför de ansvariga myndigheterna. Nej, i själva verket handlar detta om att delar av den honduranska ekonomiska eliten och militären är rädda för vad en mer representativ demokrati med mer ökat civilt inflytande skulle innebära, menar Alison Bajeres.

Både Fernando García och honduranerna i Nicaragua är besvikna på att USA och EU inte har pressat kuppmaakarna mer. Men ingen regering har erkänt kuppregeringen. Och ingen kommer heller att erkänna något valresultat efter valen den 29 november om inte Zelaya är tillbaka på presidentposten innan dess. ■

Manuel Zelaya vid Honduras ambassad i Managua i juli, innan han gjorde en kort tur in i Honduras.

CHRISTIAN KORSGAARD/MS